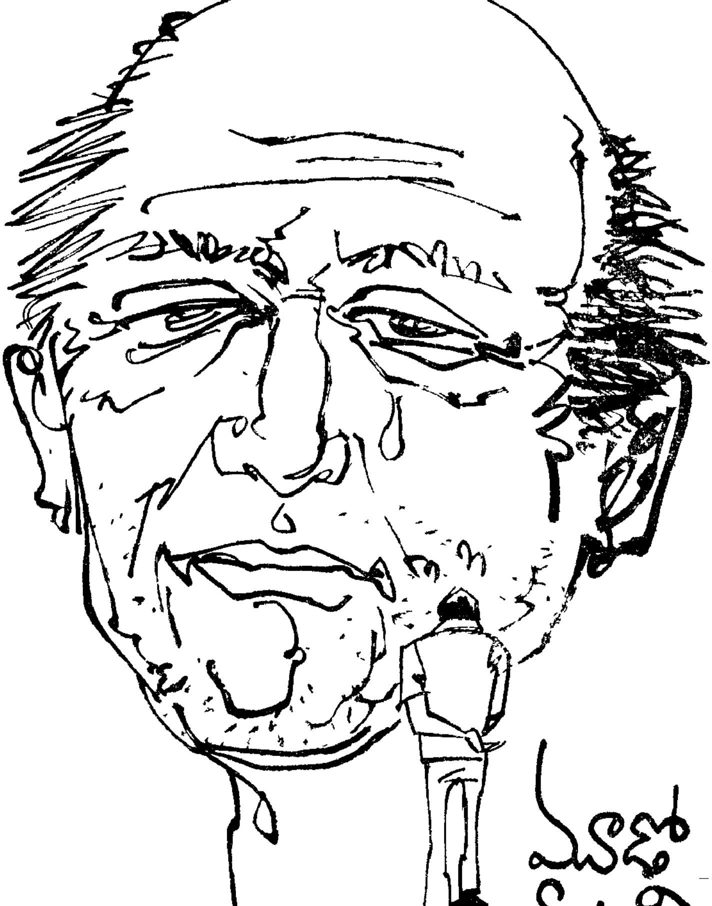

మరో ఓటమి

యామినీ సరస్వతి *

వేమారెడ్డికి మనస్సు చాలా చికాకుగా వుంది. ఉదయంనించీ పులిజూదం ఆడటానికి అతని కెవరూ తోడు దొరక లేదు. శివరాత్రి కావటంతో వూళ్లో వుత్సాహవంతులైన వృద్ధులూ, భక్తి తత్పరులైన యువకులూ, స్త్రీలూ, పిల్లలూ అంతా సమీపంలో వుండే క్షేత్రాలకి వెళ్ళిపోయారు. శివుడిని

చూడాలనుకునేవారూ, ఎడ్ల పందాలూ, అందచందాలూ చూడాలనుకునేవాళ్లూ అందరూ వెళ్ళిపోయారు.

వేమారెడ్డి వయస్సు ఆరుపదుల్ని సమీపిస్తుంది. ఆరోగ్యం అంతంత మాత్రంగా వుంటోంది బి. పి వుంది. అప్పుడప్పుడూ గుండెపోటు కూడా వస్తూ వుంటుంది అతనిలో భగవద్దర్శనాభిలాష లేదు. పందేలు చూడాలన్న ఉత్సుకతా లేదు. అందచందాలు వీక్షించి ఆస్వాదించే ఉత్సాహమూ లేదు.

అతనెప్పుడూ యింట్లో కోడలు వండి పెడితే సుష్టుగ భోజనంచేసి దేవాలయం చేరుకుని పులిజూదం ఆడటంలో కాలం గడుపుతాడు. రోజూ తొమ్మిది దాటాక తాంబూలం నవులుతూ వచ్చిన వ్యక్తి మళ్ళీ యింటికి మళ్లేది సాయంకాలమే, ప్రొద్దు క్రుంకుతూనే భోజనం చేయడం తనకు వచ్చిన గజేంద్రమోక్షంలోనీ, రుక్మిణీ కల్యాణంలోనీ, ప్రహ్లాద చరిత్ర నుంచీ చిన్నప్పుడు చదువుకున్న శతకాల నుంచీ పద్యాలు చదువుతూ నిద్రపోవటం అతని మార్పులేని నిత్య కృత్యం.

శివరాత్రి వెళ్ళి రెండురోజులైనా జనం యింకా తిరిగిరాలేదు దేవాలయంలో ఒంటరిగా వీరభద్రుడల్లే వుండిపోయాడు వేమారెడ్డి పిచ్చి ఎక్కినట్టుగ వుందతనికి. మూడురోజుల్నించీ ఆడటానికి తగిన వ్యక్తి దొరకకపోవటంతో అతనికి తనే స్వంతంగా ఆడుకుందామా అనిపించింది. మేకతో పేషన్స్ ఆడుకోవచ్చుకానీ పులి జూదం ఆడటం—ఒంటిగా—సాధ్యంకాదు. అయినా అతనికి కుతిదీరక-చావక-పులుల్నీ మేకల్నీ ముందేసుక కూర్చున్నాడు.

వరుసగా పులుల్ని పేర్చాడు. ఓ చెవి వారిన మేకని వుంచేడు ఇక పులి కదలాలి. ఎదుట ప్రత్యర్థి వుంటే అతని కవచమూ గుండె దూసుకపోయేట్టుగా ఖడ్గాన్నిదూయొచ్చు కానీ తనకవచాన్ని, తననీ తన ఖడ్గంతోనే దూసుకోవటం సాధ్యమా ?

ఆకాశంలో పిట్ట ఆడటంలేదు. ఇంటి యజమాని పోయిననాటి యిల్లులా వుంది వూరు. 'అప్పుడే ఎండలు ముదిరాయి. తెగి వుక్కపోస్తోంది,' అనుకున్నాడు వేమారెడ్డి తిరిగి పులుల్ని, మేకల్ని జతచేశాడు. అక్కడినుంచి లేచి బజార్న ఎవరయినా వస్తారేమోనని చూడసాగాడు

అల్లంతదూరాన వస్తున్న కుర్రాడ్ని చూడగానే వేమారెడ్డిముఖం వికసించింది. వాడెవడయినా కానీ తన కుతి తీర్చటానికి దేవుడల్లే వస్తున్నాడు. వాడిని వదల కూడదు.ఎలాగయినా వాడితో ఆడించాలి తన ఆట తెలిసిన వాడెవడూ తనతో ఆడడు. తన జతగాండ్రు తనతో ఆడాలని తహతహ లాడేవాళ్ళు తప్ప యింకొకరు తనతో ఆడాలంటే ఎంతో ప్రాధేయపడితే కానీ తను అంగీకరించడు

తనతో ఎవడయినా కొత్తగా ఆడితే వానికి పద్మశ్రీ లభించినంతగా పొంగి పోతాడు. వూళ్ళోఅందరికీచెప్పుకుంటాడు. అవును తనతో ఓడిపోవటం కూడా ఓ ఘనతే !

మరుసటిరోజు అంతా తనని అడిగే వాళ్ళే. వివరంగా ఎన్ని ఎత్తుల్లో కట్టేసిందీ తెలుసుకునే దాకా విడవరు. మేకలు తీసుకుంటే ఎన్ని మిగిల్చి కట్టేసింది. పులి లెత్తుకుంటే ఎన్ని మేకల్ని చంపింది ఎక్కడెక్కడ ఖాళీ వదిలిందీ వివరంగా చెప్పంది వదల్రు. తనతో ఆడేప్పుడు ఆ ఎత్తులు వేయాలని చూస్తారు. కానీ తను చండ ఖానుడు. అలాటి చిన్న చిన్న ఎత్తులు తన ఎదుట పారవు.

ఆ కుర్రాడు దగ్గరగా వచ్చాడు.

తేరిపార చూశాడు వేమారెడ్డి.

తమ వూరివాడు కాదు. పక్క బజారు కృష్ణారావు మేనల్లుడు నరసింహారావు. ఫరవాలేదు. కొత్తవాడు. తనతో ఆడటానికి జంకడు. ఏదో రెండాటలు ఆడవచ్చు. వాడితో ఆడటం తనకి గోలీలాడినట్టే. అయినా తప్పదు. సింహం జీర్ణతృణాన్ని వాసన చూస్తోంది.

'ఒరే అబ్బాయ్ !'

దేవాలయం సమీపానికి వచ్చి అటుగా తిరగబోతున్న ఆ అబ్బాయి చూశాడు.

'ఏమిటి పెద్దయ్యారో.'

'ఇలా రారా నాయ్నా !'

చుట్టూ తిరిగి వేమారెడ్డి కూర్చున్న చోటుకి వచ్చేడతను.

ఆసరికి పులుల్ని పేర్చి మేకల్ని చేతిలో జాగ్రత్తచేసి కూర్చున్నాడు వేమారెడ్డి.

'రా ! రా ! చిన్నోడా రారా ! ఓ ఆట వేద్దాం.'

'నాకేం రాదు పెద్దయ్యా !'

ఉస్సురన్నాడు వేమారెడ్డి క్షణం సేపు. కానీ వెంటనే పుంజుకుని 'ఒరే పులిజూదం రాదనే కాపోడు కాపోడే కాదురా ! బీడీ కాల్చంది మొగోడు కాదన్నట్టు పులిజూదం ఆడ్తేనే మొనగాడు దా ! దా ! కూర్చుని ఆడుతూంటే అదే వస్తుంది' అన్నాడు ప్రోత్సహిస్తూ.

'అబ్బే ! నాకూ కొత్తగా రాదు పెద్దయ్యా !'

'నేనో మాట చెపుతా వింటావూ ? ఇవిగో మేకలు. యిలా గడుల వెంట వేస్తూ రా ! అదే వచ్చేస్తుంది. ఒకటి రెండాటలు నే నోడితితేనేం నువ్వోడి తేనేం. ఏం ఫరవాలేదు. మనలో మనకేం. ఇందులో పెద్దగా మునిగిపోయేదేం లేదు' అన్నాడు వూరిస్తూ.

నరసింహారావు మాటాళ్లేదు.

"కూర్చోరా నాయనా ! మరి కొత్త నులకమల్లే బిగుసుకోకు. నాతో ఆడితే నీ పరువేం పోదు" అన్నాడు నిష్ఠూరంగా.

"నీకు బాగా వస్తుందా ?"

వెంటనే అబద్ధం ఆడేడు వేమారెడ్డి ! 'నాకూ రాదురా చిన్నోడా ! రోజూ

అందరూ యిక్కడ కూర్చుని ఆడతా వుంటే చూస్తూవుంటాను. ఈ రోజు అంతా యాత్రలకి వెళ్లటంతో ఖాళీగా వుంది. కానీ లేకపోతే యిక్కడ ఆడేవాళ్లూ చూసేవాళ్ళూ అంతా తిరనాల లాగా వుంటుంది. కూర్చుని చూడడానికి కూడా స్థలం వుండదు. చూడు యీ బండ ఎంతగా అరిగిపోయిందో ఆడి ఆడి '

'సరే! సరే! నువ్వోడితే నేనేమనను కానీ నే నోడిపోతే ఏమయినా అంటే మాత్రం పడను. తెలుసా?' అని ఆటకు కూర్చున్నాడు ఆ అబ్బాయి మేకలు అందుకుంటూ.

తనలో తను నవ్వు కున్నాడు వేమారెడ్డి. 'తను ఓడతాడా?' అనుకున్నాడు.

ఆట ప్రారంభమైంది.

మొదట చెవుల వారగా పెట్టేడు ఓ మేకని. పులి కదిలింది. అతను మరో మేకని వేసేడు మధ్యగా. పులి కదిలింది మళ్ళీ. అలా అలా ఆట సాగిపోయింది పది...పదిహేను...ఇరవై నిమిషాలు గడిచిపోయాయి. ఇక పులి కదలటానికి స్థలంలేదు. ఆ అబ్బాయి చేతిలో ఓ మేక మిగిలిపోయింది.

ఆశ్చర్యపోయాడు వేమారెడ్డి.

భీష్ముడు అభిమన్యుడి చేతిలో ఓడినట్టుంది అనుకుని నవ్వుకున్నాడు. తర్వాత తను బొట్టికాయ చేతిలో ఓడిపోవటం గుర్తుకొచ్చి మనస్సు కలుక్కు మంది. కొత్త కుర్రాడు ఆట రాదుకదా అని తను నిర్లక్ష్యంగా పరధ్యానంగా ఆడేడు. ఫలితం తన ఆట పోయింది.

తనకి గెలవటం లీలాజాలం! ఓడటం కొత్త అనన్నుభూతం. గెలుపోటాలు సరి సమాన కష్టంలోనివి. అయినా ఎందుకో ఆదోలా వుంది. అయితేనేం వీడు కొత్త కుర్రాడు. ఎలాగయినా ఫరవాలేదు, ఏ ముంది? మరో రెండాటలు ఆడి ముప్పు తిప్పలు పెట్టి మూడు చెరువుల నీళ్ళు తాగిస్తే సరి! తన ఆశ కానీ యీ ఆట ఓడిపోతే మూడో ఆటకి వస్తాడా మళ్ళీ, బెంబేలెత్తిపోడూ?

ఆలోచనల్ని అణుచుకుని ఆ కుర్రాడి ముఖంకేసి చూశాడు వేమారెడ్డి. నవ్వుతున్నాడా అబ్బాయి.

అది హేళన కాదు. ఆనందం కాదు. వెఱ్ఱి నవ్వు.

'నీకూ ఆట రాదు. నాకూ ఆట రాదు, ఇద్దరం ఇద్దరమే! అయినా నేను గెలిచాను చూడు' అన్నట్టుందా నవ్వు.

వేమారెడ్డి ముఖం ముడుచుకోలేదు. ఓడినందుకు అట్టే బాధపడ్లేదు, 'తను కోపగించుకుంటే ఆ కుర్రాడు భయపడతాడు. వెళ్ళిపోతాడు. అలా జరగటానికి వీల్లేదు, ఇంకా ఆడుకోవాలి తన కుతి కొంతయినా తీరాలి' అనుకున్నాడు.

'నరసింహా! యీసారి నువ్వు పులుల్ని తీసుకో.'

తయాపి పులుల్ని పేర్చాడా అబ్బాయి.

మేకల్నందుకున్నాడు వేమారెడ్డి.

ఈ పర్యాయం బహు జాగ్రత్తగా ఆడేననుకున్నాడు వేమారెడ్డి. ప్రాణానికి వెలకట్టి ఆడేడు. అయినా కాలం చకచకా గడిచిపోయింది. ఆ అబ్బాయి చేతిలో మూడు...నాలుగు...మేకలున్నాయ్,

మేకని కదిల్చాడు వేమారెడ్డి.

తన పులితో ఆ మేకని చంపేసి 'పెద్దయ్యా! యిక ఆట అయిపోయింది నీవు కట్టెయ్యలేవు' అని లేచాడు నవ్వుతూ.

వేమారెడ్డి ముఖం ఎఱ్ఱనైంది.

'ఆగరా కుర్రాడా! ఆగు! ఏదో కొత్తవాడివి కదా అని నిర్లక్ష్యంగా ఆడాను, ఇంకో ఆట ఆడు. నా సంగతి తెలుస్తుంది. నవ్వినట్టు కాదు' అన్నాడు రోషంగా.

పక పక నవ్వాడా అబ్బాయ్.

'నీ సంగతి బాగా తెలిసిపోయింది పెద్దయ్యా! నీకేంరాదు. రోజూ ఆట

చూస్తున్నావేకాని దానిపట్టు తెలుసుకోలేక పోయావు పురాణం రోజూ జరుగుతూ వున్నా యీ స్తంభానికి ఎంత తెలుస్తుందో నీకూ అంతే !'

'రేయ్ ! నే నెవర్నో తెలుసా ?'

'వూఁ.'

'నీ ముఖం నీకేం తెలుసు ? నే నెవర్నో తెలిస్తే నాతో ఆడేవాడివే కాదు. నా పేరు అడిగి తెలుసుకో. ఇంతవరకూ ఈ వూళ్ళోనే కాదు యీ చుట్టుపట్ల కూడా నన్ను ఓడించినవాడు లేడు. అసలు నాతో ఆడటం ఓ పండుగ. నాతో ఓడటం ఓ విజయం-నాతో ఓడటం ఓ ఆనందం తెలుసా !'

'కొయ్ ! కొయ్ ! నీ ఆట ఎంతో నాకు యీ రెండాటల్లోనే తెలిసిపోయింది. నీవేం పులి వేమారెడ్డివా ?'

వేమారెడ్డి ముఖం మాడిపోయింది.

'కొత్తాడివి ! బాగా ఆడితే వూపిరి తిరక్క బెదరిపోతావని అలా ఆడాను. నీవూ ఏదో అదృష్టంతో గెలిచావు ఇంకో ఆట వెయ్ చూద్దువుగానీ.'

'ఇంకో ఆటా ? నీతోనా ? ఇదిగో పెద్దయ్యా ! నీకు పొద్దు గడవకపోతే నా వెంట రా! పొలాలకి వెళ్ళొద్దాం. ఊరికే సోమరిలా కూర్చుని ఆటలు ఆడుతూ గడపాలని అనుకోవద్దు సోమర్లు బతికే సమాజం కాదిది. కష్టపడాలి. శ్రమించాలి. సంపాదించాలి. అనుభవించాలి. పెద్దలు సంపాదించింది తిని బ్రతకటం మంచిదికాదు.'

ఆ కుర్రాడు కదిలి పోబోయాడు.

'అయితే యింకో ఆట వెయ్యవా ?' నీరసంగా అడిగేడు వేమారెడ్డి.

'ఊహూఁ నీకేం వచ్చని ఆడాలి. ముందుగా ఆట బాగా నేర్చుకో. మళ్ళీ ఎప్పుడైనా ఆడదాం.'

'అబ్బాయ్ !'

'ఇంకా ఏమిటి పెద్దయ్యా ?' విసుగ్గా అడిగాడు.

'ఇదిగో! నేను యిలా ఓడిపోయానని ఎవ్వరితోనూ అనకు.' బేలగా అడిగాడు వేమారెడ్డి.

అది విని, చూసి, పకపక నవ్వాడు ఆ కుర్రాడు.'ఇదిగో పెద్దయ్యా ! నీదేదో చాద స్తంలాగా వుంది. నీవేం పెద్ద ఆటగాడివని నిన్ను గెలిచానని కోస్తా కోస్తా దండోరా వేస్తాను ? మరేం భయపడకు. నీకూ ఆటరాదు. నాకు ఆట రాదు. ఏదో నేను గెలిచాను. నువ్వు వోడావు.అంతే ! మరేం లేదు'అనునయంగా అన్నాడతను.

ఆ అబ్బాయి కదలిపోతూ వుంటే నిలువుగుడ్లేసుకుని చూడసాగాడు వేమారెడ్డి. అతని ప్రాణాలు కదలి పోతున్నట్టుగా అనుకున్నాడు. ఆ అబ్బాయి కనుమరుగయ్యాక చేతిలో నున్న కాయల్ని చూసుకున్నాడు.అతనికి చెప్పరాని అసహ్యం వేసింది. ఎన్నో యేళ్లుగా అభిమానంతో ఆడతూ, ఆడిన

ప్రతి ఆటా గెలుస్తూ ఆ ప్రాంతంలో 'పులి' వేమారెడ్డిగా ప్రసిద్ధికెక్కి యిలా యీ బొట్టికాయ చేతిలో ఓడటం అతనికి ప్రాణాంతకం అయింది.

దుఃఖంతో రోషంతో తనపై తనకే ఏర్పడిన అసహ్యంతో చేతిలో వున్న కాయల్ని విసిరికొట్టాడు దూరంగా.

జీవచ్ఛవంలా వచ్చిన మామగారిని చూసి భయపడింది జయప్రద. పడగ మీద దెబ్బతిన్న త్రాచులా వున్నాడు వేమారెడ్డి. ఆయన్ని పలకరించటానికే జంకింది జయప్రద.

వెళ్ళి నులకమంచం వాల్చుకుని పై పంచ తలక్రింద వేసుకుని పడుకున్నాడు వేమారెడ్డి. పోట్లగిత్తతో దెబ్బతిన్నట్టుగా వున్నదతని మనస్సు. క్షణ క్షణానికి తను ఓడిపోవటం, ఆ కుర్రాడి నవ్వు, వాడి ఓదార్పుమాటలు అతని మనస్సు తూట్లు పడగొడుతున్నాయ్.

'నీ వేం పులివేమారెడ్డి వా ?' అన్న మాటలు చెవుల్లో గింగురుమంటూ ధ్వనిస్తున్నాయ్.

అతని కళ్ళముందు ఆ సన్నివేశం మళ్ళీ తిరగసాగింది. అతన్ని తను ఆటకి ఆహ్వానించటం చాలా ఘోరమైన తప్పిదంగా భావించసాగాడు. చేజారి పోయి ముక్కలై పోయిన మట్టికుండకై విలపించే వెట్టివాడిలా జరిగిన సంఘటన గూర్చి బాధపడసాగాడు.

గిఱ్ఱున తల తిరగసాగింది. గుండె తీవ్రంగా కొట్టుకోసాగింది.

'తాతయ్యా ! తాతయ్యా !'

పట్టి కుదుపుతూ పిలుస్తున్న పిలుపుకి బలవంతంగా కళ్ళు తెరిచాడు వేమారెడ్డి.

ఆ కుర్రవాడు !

వేమారెడ్డి యముడిని చూసి భయపడ్డ మార్కండేయునిలా అయ్యాడు. అతని గొంతు తడారిపోయింది.

'నన్ను క్షమించు తాతయ్యా ! నేను చాలా హేళనగా మాటాడానుక, స్నీళ్ళతో అన్నాడు ఆ కుర్రాడు

వేమారెడ్డి గుండెలు గుభిల్లుమన్నాయ్.

'ఏ...మి... టి ? ఏ...మి...టి ?' అన్నాడు ఆదుర్దాగా పూడుకపోతున్న గొంతుకతో.

'నీ వెక్కడ నే నెక్కడ ? నువ్వు పులివే నిజంగా. నేను తెలుసుకోలేక పోయాను. నీ వేదో అశ్రద్ధగా వుండి ఆ రెండాటలూ నేను గెలిచాను. గెలిచాననే గర్వంతో కొంచెం హేళనగా మాట్లాడాను. నే నెంత ? నా ఆటెంత ? నువ్వెక్కడ ? నీ కీర్తెక్కడ ? నన్ను క్షమించు తాతయ్యా !'

'బా బూ నేను...నేనని...' పూర్తి చేయలేకపోయా డతను.

'అవును తాతయ్యా! తెలుసుకున్నాను. మా తాతయ్య చెప్పారు.'

'ఏ...మ...ని ?' ఆగి ఆగి అడిగేడు తీవ్రంగా కొట్టుకుని వేగం తగ్గుతున్న

గుండెతో ఆయన కళ్లముందు అంతా గిర్రున తిరుగుతోంది.

'నేను నవ్వుతూ యిలా యిలా జరిగిందని చెప్పేను. ఆయన నీ రూపు రేఖలు అడిగారు. చెప్పాను. అయ్యో! ఆయన పులి వేమారెడ్డి. ఆయన్ని నువ్వు గెలిచావా? అసంభవం గడ్డిపోచలతో ఏనుగుని బంధించవచ్చునేమో కానీ యిది అసాధ్యం అన్నాడు. కాదని విషయం చెప్పాను. ఆయన తెల్లబోయి గ్రహించుకుని, ఆశ్చర్యపోయి, కోపగించుకుని నా అవిధేయతకి నన్ను తిట్టి నువ్వు పులివేమారెడ్డిగారివని చెప్పి వెళ్ళి క్షమాపణ అడగమని తరిమేడు. అసలు నువ్వు నువ్వని తెలిస్తే నేను. నీతో ఆడటానికి జంకేవాడినే! గెలిచినా ఓడినా పండుగలాగా అయ్యేది నాకు. అలా మాట్లాడినందుకు నన్ను క్షమించు' అన్నాడు నరసింహారావు వేమారెడ్డి చేతులు పట్టుకుంటూ.

కానీ అప్పటికే స్మృతి తప్పుతున్నాడు వేమారెడ్డి.

'అసలు నేను నీకు శిష్యునిలాంటి వాడినే. నీవు ఆట బాగా నేర్చిన రామారావుగారి దగ్గరే నేనూ నేర్చుకున్నాను. అప్పుడు నేను నీతో ఆడతానని గానీ యిలాగయినా గెలుస్తానని కానీ కలలో కూడా అనుకోలేదు. పొరపాటుగా అది ఓడినా గెలిచింది నీ శిష్యుని శిష్యుడే. అదీ నీకు గర్వకారణమే...'

మెల్లిగా అతని చేతిలో వొరిగిపోయాడు వేమారెడ్డి. గాబరాగా వంగి వేమారెడ్డి ముఖం పరిశీలించిన నరసింహారావుకి శిలాప్రతిమలా కనిపించేడు వేమారెడ్డి.

'తాతయ్యా!' ఆదుర్దాతో పట్టి కుదిపేడు మళ్ళీ. కానీ ఆ పిలుపు వినిపించనంత దూరంలో జయాపజయాలకి అతీతమైన లోకాలకి పయనిస్తున్న వేమారెడ్డినుండి సమాధానం రాలేదు.

నివ్వెరపోయాడు నరసింహారావు.

మరుక్షణంలో వేమారెడ్డి పాదాలపై కుప్పగా కూలిపోయాడు నరసింహారావు. తను చేసిన ఘోరమైన తప్పిదం గుర్తుచేసుకుని దుఃఖిస్తూ.